

Politik Bilim

İktisat Laboratuvarındaki Deneme Sonuçları...

Aykut Göker

<http://www.inovasyon.org>; hagoker@ttmail.com

Toplumsal yaşam, bütün toplumsal bilimciler için, aynı zamanda bir laboratuvar işlevi görüyor olsa gerek. Ancak bu laboratuvarında deney şartları insanlığın tarihsel gelişimi sürecinde, onların irâdeleri dışında oluşuyor. Onlar aslında bu gelişimin gözlemcileri, yorumlayıcıları konumundalar. Şartlar farklı olsaydı sonuç ne olurdu, bunu ancak 'dünyayı değiştirerek' görmek mümkün. Toplumsal mücâdelelere katılarak dünyayı değiştirmeye uğraşan toplumsal bilimciler var elbette. Muhakkak ki, onlar bunu her şeyden önce, toplumsal sorumluluklarının bir gereği olarak yapıyorlar; ama onları, bir yandan da, bilim insanları olmanın duyarlılığıyla, sorumluluğuyla, deney şartlarını değiştirmeye uğraşan insanlar olarak da görmek mümkün...

Kapitalist sistemin tanık olduğumuz bu kriz dönemi de, galiba bütün iktisatçılar için o laboratuvarında sürüp gelen bir deneyin kritik bir evresini simgeliyor. Hem kapitalizmin dünya sisteminin sürmesini verili bir koşul olarak alan iktisatçılar hem de sistemin az ya da çok ya da kökten değişmesi gerektiğini düşünen iktisatçılar için bu evre savundukları tezler açısından bir mihenk taşı olacak...

Bu son deneyde de deney şartlarını oluşturanlar iktisatçılar değil, tabii. Şartların oluşumunu en çok etkileyenler, elbette, siyasî iktidar sahipleri ve onların ardındaki ekonomik güç odaklarıdır. Ama bu, iktisatçıların söz konusu şartların oluşumunda hiç dahli yok anlamına gelmiyor. Sistemin sürmesinden yana olan pek çok iktisatçının, iktidar sahiplerine, aldıkları iktisadî-siyasî kararlarda yol gösterici oldukları; danışmanlık yaptıkları biliniyor. O iktisatçılar, savundukları kuramın ve oradan hareketle tavsiye ettikleri pratikteki uygulamaların tahkikini bu kriz evresinde yapmış olacaklar; sistemi yeniden rayına oturtmaya çalışan iktidar sahiplerine yeni tavsiyelerini iletceklerdir.

Sistemi eleştiren, değişimden yana iktisatçılar için de zaman yine bir bilim insanı duyarlılığı içinde, kendi tezlerinin doğruluğunu tahkik zamanıdır. Onların içinde de, yaşanan evrenin kendi tezlerini doğruladığını gördüklerinde, sistemi değiştirmek ve yeni bir dünya kurmaktan yana olan toplumsal güçlere ve siyasî oluşumlara yol gösterenler olacaktır.

Velhâsıl, kriz dönemi her iki yana da, bilgi ve deneyimlerini süzgeçten geçirip yeniden üretme imkânını verecektir. Toplumun her bireyi fiilen yaşayacağı krizden muhakkak kendine göre bir ders çıkaracaktır. Ama bütün dünyadaki iktisatçıların bu dönemde ortaya koyacakları yeni bilgi ve çözümler elbette önemli olacak, bütün toplumlara ışık tutacaktır. Umudumuz, bu ışığın, daha iyi bir dünyanın kurulmasında izlenecek yolu bizim toplumumuzun da daha iyi görebilmesini sağlamasıdır.

Bu arada, bu köşenin ilgi alanı açısından, özellikle, '**teknolojik değişim, inovasyon ve ekonomik gelişmeyi**' konu alan iktisatçılar, kriz döneminin toplumsal laboratuvarından -ki onlar için bu laboratuvar artık tam bir **iktisat laboratuvarıdır**- ne gibi sonuçlar üretecekler, bu önemli olacak. Kriz, firmaların ve devletlerin ARGE konusundaki tutumlarını, harcamalarını ne yönde etkileyecek? Firmaların 'bu krizi de atlatabilme' arayışlarında teknolojiye nasıl bir işlev yüklenecek; teknoloji bu çıkışta etkin olacak bir araç olarak kullanılabilir mi? Bu sorular, sâdece gelişmiş ülkeler için değil, krizi, toplumun ve ülkenin çıkarlarını hiç olmazsa bundan sonra, daha çok kollamaya yönelik bir fırsat, bir imkân olarak değerlendirme olasılığının söz konusu olabileceği, Türkiye ve benzeri ülkeler için de geçerlidir.

Türkiye, gelişmiş ülkelerin ve firmalarının krizden çıkış için can havliyle teknolojiye daha çok yüklenebileceklerini, en azından bunun güçlü bir olasılık olduğunu hesaba katmak durumundadır. Bu olasılık gerçekleşir de bilim ve teknolojiye, ARGE’de, inovasyonda zâten gerilerde olan Türkiye buna ayak uyduramaz ve yerinde sayarsa, ülkenin geleceği çok daha karanlık olacaktır.

CBT. 07 Kasım 2008